

NOTAT

Redegørelse om aflønning af forsikringsmæglere

1. Indledning

I den offentlige debat er der stillet spørgsmålstegn ved forsikringsmæglernes uvildighed, når de formidler pensionsordninger til kunder.

Den rejste kritik af forsikringsmæglerne består overordnet af fire punkter:

1. Der er ikke fuld gennemsigtighed omkring aflønningsformen mellem forsikringsmægler og forsikringsselskab med den følge, at kunden ikke er ordentligt informeret om, at forsikringsmægleren modtager provision, og at provisionen stammer fra en del af kundens præmieindbetaling.
2. Forsikringsmæglerne placerer forsikringsaftalerne hos de forsikringsselskaber, der tilbyder høje etableringsprovisioner til forsikringsmæglerne.
3. Forsikringsselskaberne kritiserer forholdene omkring forsikringsmæglernes udbudsrunde.
4. De høje etableringsprovisioner giver et incitament for forsikringsmæglerne til at anbefale hyppigt skift mellem forsikringsselskaber.

Forsikringsmæglerne afviser kritikken.

Finanstilsynet har på økonomi- og erhvervsministerens opfordring udarbejdet denne redegørelse. Som led i udarbejdelsen af redegørelsen har Finanstilsynet holdt møder med og modtaget materiale fra Forsikring & Pension, Forsikringsmæglerforeningen i Danmark, Forsikringsmægler Brancheforening samt Dansk Industri. Endelig har Finanstilsynet modtaget materiale fra syv livs- og pensionsforsikringsselskaber til brug for vurderingen af de påstande, der er fremsat i den offentlige debat.

Finanstilsynet har samtidig fundet anledning til nærmere at undersøge forholdene omkring forsikringsmæglerens modtagelse af vederlag fra tredjemand i forbindelse med forsikringsformidlingen.

Den rejste problemstilling om forsikringsmæglerens uvildighed har alene omhandlet formidlingen af livsforsikringsprodukter, især i forbindelse med ordninger, hvor virksomheder har aftalt pensionsbidrag med medarbejdere. Denne redegørelse omhandler derfor forsikringsmæglerens aflønningsformer i forbindelse med formidling af sådanne livsforsikringer.

Det er Finanstilsynets vurdering, at det bør overvejes nærmere, om de løsningsforslag, der er fremlagt i denne redegørelse vedrørende livsforsikringsmæglerne, ligeledes kan bidrage til at løse beslægtede problemstillinger vedrørende skadesforsikringsmæglerne.

Finanstilsynet foreslår følgende:

1. Der indføres krav i lovgivningen om, at kunden (virksomheden) og forsikringsmægleren selv skal aftale kundens betaling for forsikringsmæglerens ydelser. Ydelsen kan formidles af forsikringsselskabet af hensyn til de administrative og skattemæssige forhold hos enten virksomheden eller de omfattede medarbejdere.
2. Der indføres krav om, at forsikringsmægleren skal meddele kunden oplysninger om de anslåede omkostninger ved etablering,¹ samt meddele en årlig oversigt over løbende omkostninger. Disse oplysninger skal gives til virksomheden og de omfattede medarbejdere.
3. Der indføres krav om, at forsikringsmægleren skal meddele kunden oplysninger om eventuelle vederlag, som forsikringsmægleren modtager fra tredjemand i forbindelse med forsikringsformidlingen.
4. Markedets parter opfordres til at udarbejde fælles retningslinjer for udbud. Der tilvejebringes endvidere hjemmel i lov om forsikringsformidling til, at Finanstilsynet *kan* fastsætte regler for udbudsrunder, hvis parterne ikke kan nå til enighed om udarbejdelsen af fælles retningslinjer.

¹ Ved etableringsomkostninger forstås det vederlag, som kunden betaler forsikringsmægleren for arbejdsopgaver i forbindelse med selve etableringen af pensionsordningen eller skift til ny pensionsleverandør. Det kan f. eks. være betaling for analyse af kundens eksisterende pensionsforhold og for indhentning af tilbud fra nye pensionsleverandører, jf. afsnit 2.2.

2. Beskrivelse af forsikringsmæglernes aktivitet og aflønning

2.1. De lovmæssige rammer

Det er et grundlæggende princip i lov om forsikringsformidling, herunder i den gældende god skik bekendtgørelse for forsikringsmæglere, at forsikringsmægleren er kundens fuldmægtig og uvildige rådgiver. Kundens interesser og forhold er det afgørende for forsikringsmæglerens rådgivning om, hvilket eller hvilke tilbud fra forsikringsselskaberne der tjener kundens interesser bedst. Der henvises til bilag 1 og 2, hvor der redegøres nærmere for lovgivningen i Danmark og de øvrige nordiske lande.

Ifølge lovgivningen skal forsikringsmægleren indgå en skriftlig samarbejdsaftale med kunden. Samarbejdsaftalen skal som minimum bl.a. indeholde oplysning om, hvilke ydelser forsikringsmægleren skal levere, og hvilken type honorering forsikringsmægleren modtager. Kunden skal i den forbindelse have oplyst, at pågældende har krav på at kende provisionens størrelse.

Det fremgår endvidere af lovgivningen, at forsikringsmægleren skal analysere og beskrive kundens risici og forelægge kunden mulige løsninger på afdækning af kundens risici, vedlagt en beregning af de økonomiske konsekvenser heraf. Ligeledes skal forsikringsmægleren udarbejde udbudsmateriale, såfremt kunden ønsker forsikringsbehovet sendt i udbud.

Har en forsikringsmægler haft en forsikringsordning i udbud, følger det af lovgivningen, at forsikringsmægleren på baggrund af de indhentede tilbud skal udarbejde en rapport til kunden, der angiver den bedste mulige løsning eller valget mellem flere løsninger. Forsikringsmægleren skal tillige oplyse kunden om størrelsen af den til hvert enkelt tilbud knyttede provision eller andet vederlag, der tilfalder forsikringsmægleren.

2.2. Forsikringsmæglerens aktiviteter

Etablering af en ny pensionsordning for en virksomheds medarbejdere eller flytning af en pensionsordning til et nyt forsikringsselskab medfører en række arbejdsopgaver for forsikringsmægleren. Forsikringsmægleren skal bl.a.:

- analysere de eksisterende pensionsforhold
- udarbejde koncept for pension og andre ydelser (firmaets politik)
- udarbejde vurderingsrapport
- indhente tilbud fra eksisterende og eventuelt nye pensionsleverandører
- udarbejde analyse og indstilling
- tilpasse eksisterende ordning

- forhandle kontrakt ved valg af ny pensionsleverandør
- udarbejde kommunikationsplan og informationsmateriale

Når pensionsordningen er etableret, udfører forsikringsmægleren typisk visse arbejdsopgaver dels for virksomheden, og dels for medarbejderne vedrørende selve pensionsordningen. Der er tale om følgende opgaver:

- afholde fælles informationsmøder
- afholde personlige rådgivningsmøder med den enkelte medarbejder i en virksomhed
- udføre policekontrol og efterfølgende sagsbehandling under det løbende forsikringsforhold

2.3. Forsikringsmæglerens aflønning

Det har indtil medio 2003 været almindelig praksis, at en forsikringsmægler modtager provision eller andet vederlag fra forsikringsselskabet for det arbejde, som forsikringsmægleren udfører for kunden i forbindelse med etablering af pensionsordningen og den efterfølgende servicering. Vederlagsstrukturen er dog efter medio 2003 blevet ændret, jf. tabel 1.

Tabel 1 er udarbejdet af Forsikringsmæglerforeningen i Danmark. De syv adspurgte forsikringsselskaber, som Finanstilsynet har kontaktet, har bekræftet tallene for deres vedkommende. Selskaberne er efterfølgende blevet anonymiseret på grund af Finanstilsynets særlige tavshedspligt.

Tabel 1 vedrører firmapensionsordninger, dvs. en aftale mellem en eller flere arbejdsgivere og et forsikringsselskab om obligatorisk optagelse i en pensionsordning for alle eller (en del af medarbejderne) hos den eller de pågældende arbejdsgivere.

Der ydes andre provisionssatser, hvor der er tale om individuelle ordninger og også andre provisionssatser, hvor der er tale om en firmapensionsordning på et andet omkostningsgrundlag² end de 4 % i tabel 1. Tendenserne omkring provisionsaflønninger er imidlertid det samme, uanset hvilken ordning der er tale om.

² Omkostningsgrundlaget er baseret på kundens årlige præmie, og dækker over forsikringsselskabets administrationsomkostninger for den enkelte pensionsordning.

Tabel 1 - Vederlagsmodeller med selskaberne – ved 4% i omk.

Selskab	2002		2003		2004		2005	
	Etabl.	Løb.	Etabl.	Løb.	Etabl.	Løb.	Etabl.	Løb.
Selskab 1	-	-	-	-	0% ¹	2%	0% ¹	2%
Selskab 2	12%	1%	12%	1%	12%	1%	0% ²	2%
Selskab 3	12%	1%	12%	1%	12%	1%	12%	1%
Selskab 4	12%*	1%	12%	1%	0% ³	2%	0% ³	2%
Selskab 5	12%*	1%	12%	1%	12%	1%	12% ⁴	2,4%
Selskab 6	12%*	1%	12%	1%	0%	3%	0%	3%
Selskab 7	16%	1%	16%	1%	16%	1%	0,40% ⁵	2,15%
Selskab 8	-	5% ⁶	-	5% ⁶	-	5% ⁶	-	5% ⁶
Selskab 9	12%	1%	12%	1%	12%	1%	12%	1%

Anm.: * Selskab 4 og 5's kontrakt var frem til 1/7-2002 løbetidsafhængig og gav typisk 12% i etableringsvederlag og 1% løbende. Samme er gældende for selskab 6 frem til ultimo 2003.

1 Indtegningsgebyr kr. 1.600

2 Indtegningsgebyr i kroner eller procent kan aftales med kunden

3 Indtegningsgebyr op til kr. 2.500

4 Udbetales med 4% i de første tre år

5 Engangsbetøb på 0,40% af præmien i hele forsikringens løbetid. Ved forsikringer med over 15 deltagere betales derudover et etableringsvederlag på 7% af den samlede årlige pensionsindbetaling.

6 Der betales 5% af den årlige præmie i 4 år.

Det fremgår af tabel 1, at det samlede vederlag til forsikringsmæglerne kan deles op i:

- Etableringsprovision (etabl.), som betales ved nytegning af forsikringer eller ved forhøjelse af bestående forsikringer, og som udbetales som en procentdel af 1. års præmieindbetaling.

- Løbende provision (løb.), der betales for den løbende servicering og rådgivning, og som udbetales som en procentdel af den løbende præmieindbetaling.

I henhold til tabel 1 aflønnede samtlige forsikringsselskaber forsikringsmæglerne i 2002 med en etableringsprovision på typisk 12 % af første års præmieindbetaling samt en løbende provision, som udgjorde 1 % af den løbende præmieindbetaling. Den ændrede vederlagsstruktur fra medio 2003 – som kan ses i tabellen over 2004 – har bevirket, at flere forsikringsselskaber har bevæget sig væk fra anvendelse af etableringsprovision.

Fire selskaber anvender således nu en aflønningsform, som kun indeholder løbende provision. De fire selskaber yder til gengæld forsikringsmægleren en højere løbende provision end de selskaber, som fortsat benytter sig af en etableringsprovision på de 12 %. Derudover har ét selskab valgt at fordele etableringsprovisionen på 12 % ud på tre år i stedet for et år.

Hvor meget den enkelte forsikringsmægler modtager i vederlag, vil først og fremmest afhænge af antallet af medarbejdere og deres pensionsbidrag i den enkelte pensionsordning – det vil sige det præmievolumen, som forsikringsmægleren sikrer forsikringsselskabet, men vil også afhænge af, i hvilket selskab pensionsordningen bliver placeret.

2.3.1. Andre former for vederlag, bonusordninger og naturalydelse

I den offentlige debat har der været peget på, at forsikringsmæglerne udover etableringsprovisioner og løbende provisioner modtager en såkaldt "guldbonus", hvorved forstås, at forsikringsselskaberne betaler forsikringsmægleren et beløb for, hvor mange pensionsordninger det enkelte forsikringsselskab har fået fra forsikringsmægleren et konkret år. Ligeledes er der fremdraget eksempler på, at forsikringsselskaberne finansierer dyre udlandsrejser m.v.

Finanstilsynet har fået oplyst af de syv forsikringsselskaber, at der ikke i dag anvendes "guldbonusordninger" eller ydes andre former for vederlag eller naturalydelse.

3. Kritikken af den traditionelle vederlagsmodel

3.1. Der er ikke gennemsigtighed omkring aflønningsformen

Et af de kritikpunkter, der er rejst overfor den nuværende aflønningsform er, at der ikke er reel gennemsigtighed omkring den provision, som forsikringsmægleren modtager fra forsikringsselskaberne.

Forsikring & Pension bemærker i sin redegørelse til Finanstilsynet, at de ændringer i vederlagsstrukturen, der er beskrevet i afsnit 2.3, naturligt har medført problemer for forsikringsmæglerne, der har været vant til at basere deres virksomhed på store etableringsprovisioner. Forsikring & Pension fremhæver imidlertid, at fokus bør rettes på kundernes behov for uvildig rådgivning og markedets effektivitet.

Det er Forsikring & Pensions vurdering, at så længe forsikringsmæglernes aflønning afhænger af, hvilket forsikringsselskab de henviser til, vil det kunne kritiseres, at forsikringsmæglerne tjener deres penge ved at indgå aftaler med forsikringsselskaber om, hvor stor en procentdel af kundens præmieindbetalinger der skal tilfalde mægleren.

Forsikring & Pension opfordrer til, at der stilles krav om, at kunden og forsikringsmægleren selv skal aftale betalingen for forsikringsmæglerens ydelser.

Dansk Industris bidrag til Finanstilsynet, som er i tråd med Forsikring & Pensions, efterlyser ligeledes en aflønningsform, der understøtter uvildigheden, som er forsikringsmæglerens særkende.

Dansk Industri foreslår, at der bør foreligge en aftale direkte mellem virksomhed og mægler om selve aflønningsformen og størrelsen på denne. Dansk Industri anbefaler herunder, at forsikringsmægleren pålægges, eventuelt via god skik-reglerne, ikke kun at angive et honorarkrav som en procentdel - eksempelvis af en forsikringspræmie - men tillige angive det omtrentlige samlede honorarkrav i kroner for aftalens løbetid. Dette gælder især på livsforsikringsområdet, hvor det umiddelbart for virksomheden kan være vanskeligt at vurdere omfanget af den samlede økonomiske vederlæggelse af forsikringsmægleren.

Forsikringsmæglerbranchen har anført, at der allerede i den indledende fase med kunden aftales, hvilket vederlag forsikringsmægleren skal have for sit arbejde. Den omstændighed, at vederlaget betales af forsikringsselskabet, er alene udtryk for, at forsikringsselskabet i realiteten er en betalingsformidler af det vederlag, forsikringsmægleren skal have for sin ydelse. Anvendelsen af denne betalingsformidlermodel er begrundet i administrative og skattemæssige forhold hos virksomheden eller de omfattede medarbejdere.

Endvidere anfører forsikringsmæglerbranchen, at etableringsprovision og den efterfølgende løbende provision alene afspejler den faktiske udvikling i de udgifter, som forsikringsmæglerens virksomhed afholder ved formidlingen af livs- og pensionsforsikringsprodukter.

Finanstilsynets vurdering:

Finanstilsynet skal fremhæve, at forsikringsmæglererhvervets funktion er at varetage kundens interesser, når der skal træffes beslutning om indgåelse af forsikringskontrakter. En forudsætning for erhvervets troværdighed er, at der er tillid til, at forsikringsmægleren alene varetager kundens interesser og i sin rådgivning ikke varetager egne interesser.

Det må her tillægges vægt, at både Forsikring & Pension og Dansk Industri foreslår, at der fastsættes klare regler for aflønning af forsikringsmægleren, og at forsikringsmæglerbranchen bekræfter, at kunden og forsikringsmægleren aftaler forsikringsmæglerens vederlag.

Finanstilsynet foreslår derfor, at der i lov om forsikringsformidling indføres krav om, at kunden og forsikringsmægleren selv skal aftale betalingen for forsikringsmæglerens ydelser. Denne aftale skal fremgå af parternes samarbejdsaftale.

Det er Finanstilsynets vurdering, at kravet om, at det er kunden og forsikringsmægleren, der aftaler prisen for forsikringsmæglerens ydelser, både skal finde anvendelse i relation til kundens betaling af etableringsprovision og i relation til kundens betaling for den løbende servicering af pensionsordningen.

Det skal samtidig fremgå af lovgivningen, at et forsikringsselskab ikke må indgå efterfølgende aftaler med forsikringsmægleren om betaling af honorar til denne. Forsikringsmæglerens honorar aftales alene med kunden og betales af kunden. Aftalen om honorar skal fremgå af samarbejdsaftalen med kunden, og det aftalte honorar skal oplyses overfor forsikringsselskaber, der indbydes til at give tilbud på kundens forsikringsdækning.

Det aftalte honorar mellem kunden og forsikringsmægleren og hvilke forhold kunden selv sørger for, bliver således en del af udbudsmaterialet og forsikringsselskaberne kan på dette grundlag udarbejde selskabets forsikringstilbud til kunden.

Finanstilsynet finder ikke, at der er noget til hinder for, at forsikringsselskabet fortsat varetager den praktiske formidling af honoraret, som det er tilfældet i dag. Anvendelsen af denne betalingsformidlermodel er begrundet i administrative og skattemæssige forhold hos virksomheden eller de omfattede medarbejdere.

Betalingsformidlermodellen giver ikke Finanstilsynet anledning til betænkeligheder i forhold til gennemsigtigheden, så længe det står klart for

kunden, at det er kunden, og ikke forsikringsselskabet, der betaler for forsikringsmæglerens ydelser.

Finanstilsynet foreslår endvidere, at der i lov om forsikringsformidling indføres krav om, at forsikringsmægleren skal meddele kunden oplysninger om de anslåede omkostninger ved etablering af pensionsordningen, samt meddele en årlig oversigt over løbende omkostninger til forsikringsmægleren for den løbende servicering. Herved skabes der gennemsigtighed vedrørende det honorar, som kunden reelt betaler sin forsikringsmægler for dennes ydelser.

Finanstilsynet skal fremhæve, at i tilfælde, hvor forsikringsmæglerens honorar fratrækkes i den enkelte medarbejders (forsikringstagers) pensionsdepot, skal oplysningerne om afholdelse af omkostningerne tillige fremgå af den enkelte medarbejders årlige oversigt.

Forslaget vil endvidere gavne den fri konkurrence, idet forsikringsselskaberne ved den foreslåede model vil konkurrere på forsikringsproduktet, frem for at lade provisionssatser udgøre et konkurrenceparameter.

Regeludarbejdelsen vil ske i tæt samarbejde med repræsentanter for Forsikring & Pension, Forsikringsmæglerforeningen i Danmark, Forsikringsmæglerenes Brancheorganisation, Dansk Industri og Konkurrencestyrelsen.

For at sikre en gennemførelse af intentionerne, som angivet ovenfor, vil Finanstilsynet som hidtil påse overholdelsen af bekendtgørelse om god forsikringsmæglerskik. Finanstilsynet vil tillige stikprøvevis undersøge det aftalemateriale, der er udarbejdet mellem forsikringsmægleren og kunden. Finanstilsynet vil på samme vis undersøge det udbudsmateriale, der ligger til grund for konkrete udbud.

3.2. Forsikringsmæglerne placerer forsikringsaftalerne hos de forsikringsselskaber, der tilbyder høje etableringsprovisioner til forsikringsmæglerne

Det har i den offentlige debat været anført, at forsikringsmæglerne placerer forsikringsaftalerne hos de selskaber, der tilbyder høje etableringsprovisioner til forsikringsmæglerne. Nogle forsikringsselskaber har ved hjælp af konkrete eksempler søgt at illustrere overfor Finanstilsynet, at de forsikringsselskaber, der ikke tilbyder de høje etableringsprovisioner i stigende grad forbigås af forsikringsmæglerne med usaglige begrundelser.

Forsikringsmæglerforeningen i Danmark har hertil anført, at der ikke er nogen sammenhæng mellem udbetaling af provision og de forsikrings-

ordninger, der anbefales kunden. Når nogle forsikringsselskaber ikke modtager så stor en andel af aftalerne som tidligere, skyldes det den øgede konkurrence fra andre selskaber, der har udviklet konkurrencedygtige produkter, som kunderne efterspørger.

Finanstilsynet har i anledning af forsikringsselskabernes kritikpunkt modtaget oplysninger fra Forsikringsmæglerforeningen i Danmark om, hvordan udbudte pensionsordninger er blevet placeret i årene 2002, 2003 og 2004, jf. tabel 2. Samtidig har Finanstilsynet anmodet forsikringsselskaberne om at kommentere Forsikringsmæglerforeningen i Danmarks oplysninger.

Tabel 2 Pensionsudbud 2002 – 2004									
Selskab	2002			2003			2004		
	1	2	3	1	2	3	1	2	3
Selskab 2	5	2	5	7	0	5	4	1	0
Selskab 3	14	2	10	21	6	13	12	2	12
Selskab 4	13	6	8	14	6	7	10	5	7
Selskab 5	8	6	2	13	8	7	15	12	3
Selskab 6	10	8	0	18	15	4	22	22	4
Selskab 7	36	2	32	23	2	20	22	0	16
Selskab 9	12	2	9	10	6	9	8	5	5
Afventer	0	0	0	0	0	0	28	0	0
I alt	98	28	66	106	43	65	121	47	47

Anm.: Udbudene er gennemført af mæglere med en samlet markedsandel over 90 % af det samlede mæglerbetjente marked. Tallene omfatter 353 større eller mindre virksomheders (forsikringsmæglerkunders) udbudte pensionsordninger.

De tal, der i næstsidste linie indgår i rubrikken "Afventer" for 2004, forventes fordelt i 2005.

Kolonne 1: Viser, hvor mange udbud det enkelte forsikringsselskab har vundet ud af det totale antal udbud, dvs. udbud for både eksisterende og nye kunder.

Kolonne 2: Viser, hvor mange af de vundne pensionsordninger i forvejen var placeret i samme forsikringsselskab. Differencen mellem kolonne 1 og 2 svarer således til den reelle nytildgang på mæglerbaserede pensionsordninger.

Kolonne 3: Viser udbud for nye kunder hos mægleren. Tallene i kolonne 3 er således indeholdt i tallene i kolonne 1.

Det har vist sig meget vanskeligt at foretage en sammenligning af de to parters oplysninger.

Både forsikringsselskaberne og Forsikringsmæglerforeningen i Danmark har oplyst, at det er ikke muligt at få en præcis bekræftelse på, om Forsikringsmæglerforeningens tal er korrekte, da der blandt de forskellige forsikringsselskaber og forsikringsmæglerselskaber kan være forskelle på, hvilken måde skæringstidspunktet for opsigelsen/tilgangen af en pensionsordning opgøres.³

Dog bekræfter begge parters oplysninger, at to ud af de fire selskaber, der fortsat benytter etableringsprovisioner, jf. tabel 1, har oplevet en fremgang i nye pensionsordninger i perioden 2003 til 2004. De resterende to selskaber har enten haft en tilbagegang eller en næsten uændret andel i nye pensionsordninger i samme periode.

Forskellen mellem kolonne 1 og kolonne 2 i tabel 2 viser forsikringsselskabernes tilgang af nye kunder. For de tre forsikringsselskaber, som har afskaffet etableringsprovisionen, har der været en tilbagegang i nye pensionsordninger fra 2003 til 2004. Dvs. den samme periode, som disse forsikringsselskaber afskaffede etableringsprovisionen.

Derudover fremgår det af forsikringsselskabernes oplysninger, at de selskaber, som har afskaffet etableringsprovisionen, har mistet flere eksisterende ordninger end de selskaber, som fortsat benytter sig af etableringsprovisionen.

Seks forsikringsselskaber har givet oplysninger om antallet af afgivne tilbud i perioden 2003 til 2004. Finanstilsynet kan af disse oplysninger udlede, at de forsikringsselskaber, der har afskaffet etableringsprovision, har afgivet færre tilbud end de forsikringsselskaber, som fortsat benytter sig af etableringsprovision.

Finanstilsynets vurdering:

Finanstilsynet skal påpege, at placeringen af pensionsordninger som mæglerne anfører, kan skyldes, at nogle forsikringsselskaber ikke er tilstrækkelig konkurrencedygtige i forhold til andre forsikringsselskaber eller ikke har de firmapensionsordninger, som kunderne efterspørger.

Imidlertid kan det ikke afvises, at også etableringsprovisionens størrelse indgår som et element i forsikringsmæglerens overvejelser, når pågældende skal anbefale en pensionsordning til en kunde, specielt hvis der er flere pensionstilbud at vælge imellem, og tilbuddene er nogenlunde ens.

³ Man skal samtidig være opmærksom på, at sammenligningsperioden for de ovennævnte tal er meget lille, hvorfor udsving i de faktorer der påvirker pensionselskabers salg kan have en stor betydning.

En endelig konklusion på disse modsatrettede synspunkter vil forudsætte, at også de enkelte kunder hos forsikringsmæglerne blev inddraget, herunder hvilke præferencer den enkelte kunde har haft i forbindelse med valget af den pågældende pensionsordning. Det kan heller ikke udelukkes, at det for kunden også har spillet en rolle, om kunden selv skulle betale mægleren direkte for arbejdet med at etablere en pensionsordning frem for, at forsikringsselskabet finansierede mæglerens arbejde med en etableringsprovision på 12 pct. af det årlige præmiebeløb.

Finanstilsynet finder det afgørende, at der fra kundens side er tillid til, at forsikringsmæglerne alene handler i kundens interesse, hvilket i endnu højere grad sikres med Finanstilsynets forslag under afsnit 3.1. end med den nuværende ordning.

Finanstilsynets forslag medfører, at forsikringsmægleren ikke tilskyndes til at placere pensionsordninger hos forsikringsselskaber, under hensyntagen til forskellige aflønningsordninger. Aflønningen og forsikringsmæglerens eventuelle servicering er aftalt med kunden, og er en del af udbudet. Betingelserne er derfor de samme, uanset hvilket selskab kunden i sidste ende kontraherer med.

3.3. Forsikringsselskaberne kritiserer forholdene omkring forsikringsmæglerens udbudsrunde

Nogle forsikringsselskaber har rettet kritik af forsikringsmæglerens udbud. Det er f.eks. blevet påpeget, at når en pensionsordning kommer i udbud, skal forsikringsselskaberne betale 75.000,- kr. plus moms til forsikringsmægleren som betingelse for at deltage i en udbudsrunde.

Forsikringsmæglerforeningen i Danmark har oplyst, at der ikke er tale om, at alle der deltager i udbudet skal betale for deltagelsen, men kun det vindende selskab, og at det er efter ønske fra kunden.

Det er ligeledes anført, at forsikringsmæglerne undlader at medtage de forsikringsselskaber i udbudsrunderne, der ikke anvender et af mægleren udviklet investeringskoncept. Endelig anfører visse forsikringsselskaber, at endelig prissammenligning mellem de forskellige indkomne tilbud, ikke sker på et reelt grundlag, idet kunden eksempelvis ikke oplyses korrekt om de ulemper en flytning af en pensionsordning kan medføre, herunder om tab af ydelsesgarantier og tilbagebetaling af risikopræmie.

Finanstilsynets vurdering:

Finanstilsynet finder, at det er afgørende for forsikringsmæglerens rolle som kundens rådgiver, at der ikke kan rejses kritik om forholdene om-

kring udbudets gennemførelse. Derfor giver det anledning til betænkeligheder, at udbudet kritiseres for at være uigennemsigtigt og ikke bidrager til at give kunden et relevant grundlag for at vurdere de indkomne tilbud.

Det skal tilstræbes, at forholdene omkring udbudet sikrer transparens og gennemsigtighed, således at der kan skabes tillid til, at udbudsrunder foregår redeligt og loyalt for alle involverede parter.

Det er Finanstilsynets opfattelse, at etiske regler og retningslinjer for, hvordan et udbud bør gennemføres, med fordel kan udarbejdes i samarbejde mellem forsikringsbranchen, forsikringsmæglerbranchen samt de brancheorganisationer, der repræsenterer kundens interesser.

Finanstilsynet finder, at det er vigtigt, at der kan skabes et fælles fundament for udbudet, så kundens forsikringsbehov varetages optimalt i forbindelse med et udbud. Hvis markedets parter ikke kan nå til enighed om udarbejdelse af fælles etiske retningslinjer, vil der være behov for, at der fastsættes regler herfor på administrativt niveau.

Finanstilsynet foreslår derfor, at der i lov om forsikringsformidling tildeles Finanstilsynet en adgang til at udstede regler om udbudet. Hjemmelsbestemmelsen skal udformes således, at Finanstilsynet *kan* fastsætte regler for udbudet, hvis der skønnes at være behov herfor, hvilket kun vil være tilfældet, hvis der ikke i fællesskab kan fastsættes retningslinjer.

3.4. Forsikringsmæglerne opfordrer kunderne til at skifte pensionsordning for, at forsikringsmægleren kan honoreres med en etableringsprovision i forbindelse med skift til anden pensionsleverandør

Den traditionelle vederlagsmodel er endvidere blevet mødt med den kritik, at de høje etableringsprovisioner medfører, at forsikringsmæglerne opfordrer kunden til at skifte pensionsordning, således at en etableringsprovision kan udløses i forbindelse med skift til anden pensionsleverandør.

Heroverfor har Forsikringsmæglerforeningen i Danmark oplyst, at den øgede hyppighed i flytning af pensionsordninger, skal vurderes i lyset af Regeringens indsats for at reducere de tidligere meget store flytteomkostninger. Tidligere kostede det op til 7 pct. af indeståendet at flytte et depot. En kunde kunne således komme ud for at betale 50.000 kr. i flyttegebyr. Denne udgift ligger efter mæglerforeningens oplysninger i dag i niveau 0 – 1.500 kr. Dette har efter foreningens opfattelse skabt mere konkurrence og langt større mobilitet på pensionsmarkedet, hvilket er til fordel for kunderne.

Forsikringsmæglerbranchen har endvidere oplyst til Finanstilsynet, at forsikringsselskaberne i stigende grad retter uopfordret henvendelse direkte til pensionskunder, og præsenterer kunderne for forsikringsselskabets produkter. Denne udvikling forklarer forsikringsmæglerbranchen med, at markedet for etablering af pensionsordninger er tæt på at være mættet, og at en øgning af et forsikringsselskabs markedsandel derfor i stigende grad sker via flytning af pensionsordninger fra et andet forsikringsselskab.

Sådanne uopfordrede henvendelser direkte til pensionskunderne animerer, ifølge forsikringsmæglerbranchen, kunderne til at anmode forsikringsmægleren om at gå i udbud på kundens pensionsordning.

Finanstilsynets vurdering:

Finanstilsynet finder, at forsikringsmæglerbranchens synspunkter kan være en god forklaring på, at pensionsordninger flyttes oftere end tidligere.

Det er Finanstilsynets opfattelse, at de løsningsforslag som er redegjort for under punkt 3.1. bidrager til at give kunden et godt beslutningsgrundlag for at vurdere, om det er hensigtsmæssigt for kunden at flytte sin pensionsordning.

Dette skyldes, at når det er kunden og forsikringsmægleren, der aftaler forsikringsmæglerens honorar, er der intet incitament til for forsikringsmægleren at flytte ordningerne hyppigere, end kunden ønsker. Det er kunden selv, der betaler for at få ordningen flyttet. Kunden kan således vurdere hensigtsmæssigheden i en flytning af sin pensionsordning i lyset af de omkostninger, der er forbundet med at lade ordningen gå i udbud.

Bilag 1: Hvordan er reglerne for aflønning af forsikringsmæglere i Danmark

Regelgrundlag i medfør af gældende lov om forsikringsformidling nr. 362 af 19. maj 2004.

Med virkning fra den 1. januar 2005 er bestemmelsen om forsikringsmæglerens oplysningspligt om provision ændret.

Det gælder nu, at forsikringsmægleren skriftligt skal meddele kunden, at der modtages provision og at kunden på anmodning kan få oplyst provisionens størrelse.

§ 14, stk. 2

Modtager forsikringsmæglervirksomheden provision eller andet vederlag som følge af forsikringsformidlingen, skal kunden gøres bekendt hermed. Endvidere skal forsikringsmæglervirksomheden gøre kunden bekendt med adgangen til at få oplyst provisionens eller vederlagets størrelse og på forespørgsel oplyse denne.

Af bekendtgørelse om god forsikringsmæglerskik § 5 fremgår, at *forsikringsmægleren skal udarbejde en skriftlig samarbejdsaftale med kunden og at aftalen skal indeholde oplysninger om hvilken type honorering forsikringsmægleren modtager.*

Ønsker kunden sit behov for forsikringsdækning sendt i udbud hos flere forskellige forsikringsselskaber inden kunden træffer sit endelige valg, præciseres det i § 8 i bekendtgørelsen om god forsikringsmæglerskik, at *forsikringsmægleren skriftligt skal oplyse kunden om størrelsen af den til hvert enkelt tilbud knyttede provision eller andet vederlag, der tilfalder forsikringsmægleren.*

Regelgrundlag indtil 1. januar 2005

Lov om forsikringsformidling, jf. lovbekendtgørelse nr. 983 af 5. december 2003 indeholdt følgende bestemmelse om forsikringsmæglerens oplysningspligt:

§ 13, stk. 3

En forsikringsmægler skal skriftligt og uopfordret oplyse forsikringstageren om størrelsen af den af mægleren aftalte provision eller andet vederlag, som er knyttet til de tilbud fra forsikringsselskaberne, som forelægges kunden.

Baggrund for lovændringen

I direktiv om forsikringsformidling lægges vægt på forsikringsmæglerens generelle oplysningspligt over for kunden om alle relevante forhold, der kan have betydning for kundens valg af forsikringsselskab. Forsikrings-

mæglerens aflønning er ikke i direktivet specifikt nævnt som et emne, der omfattes af oplysningspligten.

Den gældende lov opretholder alligevel reglen som en relevant oplysning, der skal meddeles kunden. Men reglens indhold er formuleret, så den er i overensstemmelse med de gældende regler for forsikringsagentvirksomheder og ejendomsformidlers oplysningsforpligtelser i relation til modtagelse af provision eller andet vederlag i forbindelse med forsikrings- eller ejendomsformidlingen.

Bekendtgørelsen om god forsikringsmæglerskik opretholder ligeledes forsikringsmæglerens skærpede oplysningspligt om forsikringsmæglerens aflønning, når kunden har ønsket at få sit forsikringsbehov sendt i udbud hos flere forsikringsselskaber.

Kunden har i denne situation vist, at samtlige forhold omkring valg af forsikringsleverandør, har betydning.

Bilag 2: Nordisk lovgivning for mæglerprovision

Nedenfor er der foretaget en beskrivelse af henholdsvis Sverige, Norge og Finlands implementeringen af Rådets direktiv nr. 2002/92-EF af 9. december 2002 om forsikringsformidling.

Ingen af de tre nordiske lande har endnu vedtaget deres respektive love om forsikringsformidling.

Sverige

Det svenske "Förslag till lag (2005:000) om försäkringsförmedling" indeholder i kap. 6, § 1, stk. 5 følgende bestemmelse:

Försäkringsförmedlaren skall snarast och senast innan ett försäkringsavtal ingås lämna information till kunden om
5. priset för försäkringsförmedlingen.

Forsikringsmægleren skal altså alene oplyse kunden om prisen for den pågældende ydelse. Lovforslaget indeholder ikke noget krav om, at forsikringsmægleren ikke må modtage provision fra forsikringsselskabet

I Sverige skal loven træde i kraft d. 1. april 2005, om end der må forventes en vis udskydelse.

Norge

Det norske "lovforslag om forsikringsformidling" indeholder i § 5-4, nr. 4 følgende bestemmelse:

Før inngåelse av en første forsikringsavtale og om nødvendig ved erindring eller fornyelse av avtalen, skal en forsikringsmegler minst gi kunden informasjon om følgende:
4. størrelsen på provisjon og/eller annen godtgjørelse som forsikringsmeglerforetaket mottar fra forsikringsgiveren for angjeldende forsikring, og den provisjon eller vederlag som forsikringsmeglerforetaket vil kreve fra oppdragsgiver.

Forsikringsmægleren skal ifølge lovforslaget dels oplyse kunden om størrelsen på det vederlag kunden skal betale forsikringsmægleren, og dels oplyse om størrelsen på den provision forsikringsmægleren modtager fra forsikringsselskabet.

Derudover er der udarbejdet en branchenorm mellem det Norske Forsikringsmeglernes Forening og Finansnæringens Hovedorganisasjon, der indeholder en aftale om, at forsikringsmæglerne kun må opkræve vederlag af kunden.

Loven forventes først at træde i kraft i juni/juli 2005.

Finland

Det finske "lagförslag om försäkringsförmedling" indeholder i § 26 følgende bestemmelse:

Försäkringsmäklaren får ta emot arvode endast från uppdragsgivaren.

I modsætning til Norge og Sverige, må forsikringsmæglerne i Finland kun modtage vederlag fra kunden.